

נראדה אור

פרשת משפטים תשפ"ד

גליון רי שנה ה

באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענע

{ שניני אור }

דברות הקודש המובאים בגליון זה אבני יסוד הם במשנתו הבהירה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א על צורת החיים הראויה לאיש יהודי.

העולם הזה עולם גשמי הוא או עולם רוחני – תלוי את מי תשאל. יש שיאמר: אמנם ניתן לעסוק בעולם בעניינים רוחניים אך המציאות הנראית לעינים היא גשמית. ובדברות הקודש נאמר: במבט שטחי אמנם נראה שחיים ופועלים אנו בעולם גשמי, אך האמת שכל הנראה לנו כגשמיות מציאותו האמיתית היא רוחנית. בלילה הקרוב עורך ידידי הטוב שמחת נישואין לבנו, ידיד טוב – ודאי אשתתף בשמחתו. יכול המעשה להיות מעשה גשמי – גם הגוי – להבדיל משתתף בשמחת ידידיו, אך החי בעולם רוחני רואה כאן מעשה מצוה.

בוקר טוב, שמעת מה אירע... החי בעולם גשמי יתעניין בנסיבות האירוע לפרטים ופרטיים ובסוף יפטיר אי אלו מילים על הצד הרוחני שבענין. והחי בעולם רוחני, אמנם סקרן אף הוא לדעת מה אירע אך המבט אחר לגמרי – הסיבה האמיתית לאירוע היא רצונו יתברך ומרכז ההתענינות היא מה ה' אלקיך דורש בעקבותיו.

האחד רואה עולם גשמי בו עוסקים במעשים גשמיים וכמובן גם מקיימים מצות, והשני לא רואה מאומה מלבד רוחניות, כל מעשה הוא רוחני ובכל מה שקורה קיימת מטרה רוחנית. לא להאמין שהם מדברים על אותו עולם...

כך מסופר על אחד מאדמו"רי ליובאוויטש שנכנס חסיד לשאלו, הכי צד יכול הרבי לדרוש תמיד שאין עוד מלבדו, כאשר במציאות רואים אנו עולם גשמי. הורה לו הרבי להמתין עד שנכנס חסיד אחר ושאל, הכי צד יתכן שרואים אנו לעינינו מציאות גשמית, הלא הרבי דורש תמיד שאין עוד מלבדו. נענה הרבי ואמר לשואל הראשון: ראה נא מה פשוט וברור ומה טעון בירור! הוזקק בעל המבט הגשמי להוציא סכום כסף נכבד עבור קיום מצוה ושח בכאב על חסרון כיסו, אך רעהו החי חיים יהודיים יותר אינו מבין על מה הוא שח: היכן החסרון אם הרוחת מצוה, והלה כמובן עונה לו: ודאי שהרוחתי מצוה אבל כעת אני מדבר על מה שקרה במציאות, בוא לא נערבב...

נעייך בדברות הקודש בהם מתבהרת התמונה – אצל האחד רוחניות היא דבר השייך לבית מדרש, בחוץ תחיה את המציאות. ואילו השני מנסה תמיד לחיות את המציאות – המציאות האמיתית ולא את הלבוש הגשמי העלוב, הדוגמאות רבות מספור ובקיצור: מבט אחר, עולם אחר, חיים אחרים. ובחרת בחיים!

{ דברות קודש }

מבט רוחני ואמיתי על המציאות הגשמית

מקאצק, אמר המשמש וכי מדוע לא יגבנו כאן כאשר הכל הפקר. שמע הרה"ק דבריו וזעק הפקר, והלא כתוב 'לא תגנוב'. אמר השפת אמת שבשמעו זעקת הרה"ק מקאצק נדמה בעיניו כאילו יש חומת ברזל של איסור לא תגנוב שאי אפשר לגנוב מחמתה.

בעת חי האדם בצורה כזו שמכיר מציאות הבורא ורצונו בעניני העולם הגשמי, אין לו נסיון ליטול ממון שאינו שלו, כי אחר שהנני יודע שממוני משורש נשמתו וממון חברי משורש נשמתו מה לי אצל ממונו, וכדאיתא בספה"ק שזהו ששואלים לאדם נשאת ונתת באמונה (שבת לא, ב), כי על ידי בהירות האמונה בהשם יתברך לא יטול ממון שאינו שלו. וכדאיתא שלעתיד לבוא יהיו הדינים בין אנשים היפך מבזמן הזה, שכל אחד יבקש ליתן הממון לרעהו בחשבו ששייך לו.

בדרך זו צריך האדם להביט על כל מציאות העולם וכל עסקיו, להכיר שמציאותם האמיתית היא מציאותו יתברך המחיה ומהוה הכל. ובכל ענין יאה אצלו המושכל ראשון לידע האיך מקיים מצות הבורא בדבר זה הנמשך מהתורה"ק, ורק אח"כ יראה את לבושו הגשמי. כגון בעת מוצא מציאה ומחזירה לבעליה, לא יעשה זאת מתוך הנימוס והנהגת דרך ארץ, אלא מתוך הכרה שעתה מקיים רצונו יתברך במעשה זה. וכן בכל מעשה וענין יביט במבט רוחני וידע שהמציאות הגשמית אינה אלא לבוש למציאות האמיתית שהיא התורה הקדושה.

מבט רוחני בעת צרה ל"ע

כן הוא בעת בא צרה ל"ע, דאיתא ברמב"ם (תענית א ב) שבעת צרה יש לזעוק ולהריע כדכתיב (במדבר י ט) 'וכי תבוא מלחמה על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות' וגו', ואם אומר האדם שאינו אלא מקרה בדרכי הטבע, ע"ז נאמר (ויקרא כו ח) 'ואם תלכו עמי בקרי והלכתי אף אני וגו' לא עלינו.

כי בעת אירע ענין שאינו טוב יש להביט באשר נעשה במבט רוחני לראות בו יד ה' ולא את החלק הגשמי המלוכב בדרכי הטבע, ובעת חי היהודי באמונה ובבוא מקרים כאלו [שיותר לא יחיו] מביט בפנימיות הדבר ומכיר בו מציאותו יתברך, ממילא נותן מיד אל לבו שודאי הבורא חפץ לעוררנו בתשובה ומתבונן במה יש לו להתחזק בעבודתו, וכל שאר פרטי המקרה היאך אירע וכדו' אינם תופסים אצלו מקום כל כך ולא בהם עיקר עיסוקו.

המשך בעמוד הבא >>>

ואלה המשפטים אשר תשים לפניך (כא א). וברש"י כל מקום שנאמר 'ואלה' - מוסיף על הראשונים וכו'.

בסוף פרשת יתרו כתיב (כ יט-כ) 'אתם ראיכם כי מן השמים דברתי עמכם, לא תעשון אתי אלהי כסף' וגו'.

בגמרא (ברכות יב.) בקשו לקבוע עשרת הדברות בקריאת שמע אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינים. כלומר שיאמרו שרק אלו מסיני.

לא להיט רק בלבוש הגשמי

תכלית הבריה ותכלית העבודה שיחיה האדם באמונתו יתברך בכל פרט ופרט, שיאמין שהבורא יתברך בורא ומנהיג לכל הברואים, 'אתה מחיה את כולם' (נחמיה ט ו). אמנם יש בעוה"ז עניינים רוחניים שהם עניני עבודת הבורא, ועניינים גשמיים שהם עסקי האדם בעניני עוה"ז. ובעת עוסק בעניינים רוחניים נקל לחיות באמונה להכיר בהם מציאותו יתברך, אבל בבואו לעסוק בעניינים גשמיים כגון 'כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור' (כב ו) ובכל ענין אחר, אינו מכיר בהם כל כך כבודו יתברך.

אמנם האמת שאין שום הפרש בין עניינים רוחניים ועניינים גשמיים, כי כל מציאות גשמית בעוה"ז משתלשלת מעולמות שלמעלה, כמאמר הכתוב (ישעיהו מח ג) 'אף ידי יסדה ארץ' - עניינים גשמיים 'ימיני טפחה שמים' - עניינים רוחניים.

וכדכתיב (כד י) 'ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר', פירש"י היא היתה לפניו בשעת השעבוד לזכור צרתן של ישראל שהיו משועבדים במעשה לבנים, כי כל ענין גשמי בעוה"ז מקושר לאשר נעשה בעולמות העליונים, וכמאמר צדיקים 'דע מה למעלה ממך' (אבות ב א) - מה שנעשה למעלה הוא ממך.

כעין המובא בשם מרן אדמו"ר הזקן זי"ע 'על כל דבר פשע על שור על חמור וגו' אשר יאמר כי הוא זה' (כב ח), הפשע הגדול ביותר שבראות האדם ענין גשמי - שור חמור שה ושלמה אומר 'כי הוא זה', שאינו אלא המציאות הגשמית הנראית לעינים ולא יותר מכך. כי בכל ענין מלוכב חיות הבורא יתברך ושרשו מהתורה"ק שהיא שורש כל עניני העולם, ועבודת היהודי להכיר מציאותו יתברך בכל עניניו להתבונן היאך ימלא רצונו יתברך בדבר זה שנשתלשל מהתורה"ק.

התורה היא המציאות האמיתית בכל ענין

כדרך שסיפר השפת אמת מגור שבילדותו לקחו זקינו החידושי הרי"ם לקאצק ונגנב דבר מה מבית הרה"ק

אמונה פשוטה שדברי חז"ל הם מציאות ממשית

יש להשריש בלבנו אמונה ברורה בתורה ובדברי חז"ל לידע שהם המציאות האמיתית בעולם, להאמין באמת שבלא התורה אין קיום לעולם כדכתיב (ירמיהו לג כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת'. וכן מה שאמרו חז"ל (פסחים מט:) עם הארץ אסור להלך עמו בדרך, על חייו לא חס על חיי אחרים יחוס, אם חי האדם חיים גשמיים ורואה הכל במבט גשמי אינו מביט דברים אלו כי הלא אותו עם הארץ נחמד ונעים והכיצד יחשדנו ברציחה, אבל כאשר חיים באמונה בהירה שהתורה היא המציאות האמיתית, מאמינים שכאשר אומרים בתפלה כי הם חיינו הרי זה כפשוטו ממש, וממילא פשיטא שאם עם הארץ יכול להרוג חייו האמיתיים, ודאי לא יאה לו רק רגש לחיי חבריו.

כן הוא במה שאמרו (ברכות לה:) שהאוכל בלא ברכה הוא גולן, אף שלעינינו נראה שרק הנוטל בחזקה מחבירו הוא גולן, האמת שהאוכל בלא ברכה הוא גולן כפשוטו. אף שודאי יש לדנוג לכף זכות ולקרבו לתורה, הרי זה כשם שצריכים לקרב גולן כי הוא ממש גולן.

להאמין במאמר רז"ל (קידושין ל:) לעולם יראה אדם את עצמו ואת כל העולם מחצה זכאי ומחצה חייב עשה מצוה אחת הכריע וכו' עשה עבירה אחת וכו', ויכול להיות

שכעת תלויים כל העולמות במעשהו. כדרך שאמרו (סנהדרין ד ה) חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, וכל הנהגת העוה"ז והעולמות העליונים תלוי בעבודתו, דע מה למעלה - ממך, ועל ידי שחי באופן זה אמיץ לבו תמיד בעבודתו ואין שום מקום ליאוש, כי הלא חי באמת עם הבורא יתברך ומכיר שכל מעשיו קשורים בעולמות שלמעלה.

וכדרך שחי באמונה בגודל אחריותו על כל מעשה, כן לא ידוך גיסא יחיה באמונה במאמר הכתוב (דברים יד א) 'בנים אתם לה' אלקיכם, להרגיש באמת שאנו בנים למקום ואהבתו אלינו קיימת בכל מצב, כמאמר רז"ל (סנהדרין מג:) ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, שאף אם לא התגבר על הרוח שטות ונתלכלך בחטא ישראל הוא, 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך' (תהלים קלט ח), כי עצם מהות היהודי אינה משתנית ואך זאת שצריך לנקות פגמיו שמסתירים אור נשמתו. ועל ידי שחי באמונה בגודל נשמתו, מתקן מה שפגם על ידי שלא חי חיי אמונה מתוך רוממות הנשמה.

ואלה המשפטים - להכיר אף בהם מציאות הבורא

זהו ביאור הכתוב 'אתם ראיכם כי מן השמים דברתי עמכם', שהכירו בקבלת התורה שלא רק הענינים הרוחניים הם מציאותו יתברך, אלא אף בכל עניני עוה"ז אין מציאות בלתי, כדכתיב (דברים ד לה) 'אתה הראת לדעת

כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, ולזה מצוה הקב"ה למשה 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', ואלה מוסיף על הראשונים, שכאשר מכיר מציאותו יתברך בענינים הרוחניים, יאמין שאף המשפטים שהם עניני העולם שבין אדם לחבירו משתלשלים ממנו יתברך, ובכל ענין יש להביט מה רצונו יתברך בזה.

על זה אמרו בקובע עשרת הדברות בקריאת שמע אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינים, כי בקריאת שמע מיוחד היהודי הבורא יתברך ביחוד גמור - ה' אלקינו ה' אחד' ואין בלתי, ובאם היו קובעים בה עשרת הדברות היו המינים אומרים שרק אנכי ולא יהיה לך המורים על החלק הרוחני מיוחדים אליו יתברך, אבל עניני האדם ועסקיו אינם שייכים ליחוד ה' ח"ו. והאמת שבקריאת שמע מייחדים שמו יתברך שאף בכל עניני ומקרי העולם אין בלתי, וכפי שבאמרת 'והיה אם שמוע' מקבלים עול מצוות התורה הכוללים כל עניני האדם ואף מה שבין אדם לחבירו.

יעזור השם יתברך שינצלו כל ישראל מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה. 'והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב ויגון, ונזכה לכל השפעות טובות בגשמיות וברוחניות ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

משפטים תשע"ד, רעוא דרעיין

[שיחת קודש זו נאמרה אחר האסוף הנורא שנספו כמה נפשות

טהורות בשאיפת חימר רגיל ל"ע]

מאורי אור

פרשת משפטים באור רבותינו

תיקון הארץ בשבת קודש ובשנת השמיטה

ושש שנים תזרע את ארצך ואספת את תבואתה, והשביעית תשמטנה ונטשתה וגו', ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות וגו' (כג י"ב).

ברש"י 'ביום השביעי תשבות', אף בשנה השביעית לא תיעקר שבת בראשית ממקומה, שלא תאמר הואיל וכל השנה קרויה שבת לא תנהוג בה שבת בראשית.

הקשו המפרשים מה מקום יש לסבור שלא תנהג שבת בשנת השמיטה.

איתא בספ"ק שבעת עוסק האדם בעניני העולם הגשמיים יש לו לעסוק בהם בכונה נכונה כדי לסייעו בעבודת בוראו, ועל ידי שבששת ימי המעשה עוסק בעניני העולם כראוי, בבוא השבת - מלשון השבה שבים כל המעשים והפעולות הגשמיות לשרשם למעלה. אמנם אף אם לא עסק בהם כראוי לשמו יתברך, על ידי קדושת שבת אותיות בשת יכול להתעורר בתשובה, להתבייש במעשיו ולהתחרט עליהם ולקבל על עצמו להתנהג כראוי מכאן ואילך, ועל ידי זה מתקן כל פעולותיו הגשמיים ומשיבים לשרשם אף שלא היו כראוי.

בפרשת בראשית כתיב (א יא) 'ויאמר אלקים תדשא הארץ וגו' עץ פרי עושה פרי, פירש"י שיהא טעם העץ כטעם הפרי והוא לא עשתה כן וכו', לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונו.

ובספ"ק ביארו שאף כי אין לאדמה כח הבחירה לעבור רצון קונה, היתה עבירתה בדרך עבירה לשמה כדי ליתן

ביטול היצר על ידי הרגשת אש הנשמה

וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות (כא יד).

איתא בעבודת ישראל שכתב הרמ"ק עצה לבטל מחשבות רעות לומר הכתוב (ויקרא יו) 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה'. ונרמז במאמר הכתוב 'כי יזיד איש' הוא היצ"ר 'על רעהו להרגו בערמה' במחשבות ערמוניות, 'מעם מזבחי תקחנו למות' באמירת הכתוב 'אש תמיד תוקד על המזבח' ימית כח היצר.

יש לבאר כי יודע היצר שאם יבוא להסית האדם לעבור רצון יוצרו לא יאבה שמוע לו, על כן מדמה עצמו כידידו ודורש טובתו ועל ידי זה מבקש להכשילו ח"ו. וזהו כי יזיד איש על רעהו' שנדמה לו כרעהו ועל ידי זה רוצה להרגו בערמה, שמערים עליו שטובתו הוא מבקש. והעצה לבטל כחו על ידי הכתוב 'אש תמיד תוקד על המזבח' שמורה על ההתבוננות באש הנשמה הקדושה שבקרבו, שעי"ז זה ידע שאין היצר אלא אויב המבקש לנתקו מדבקותו בחי החיים ולא יתפתה לו.

כן הוא בשבת קודש שמאיר אור הנשמה - 'כי אות היא ביני וביניכם' (לא יג), ומרגיש שרעהו זה הקב"ה ולא היצר המכנה עצמו רעהו. ומיום השבת יש להמשיך קדושה זו לימות החול שאף בהם ירגיש אש הנשמה ולא יתפתה ליצרו המבקש להרחיקו מהשם יתברך. וזהו 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' (לה ג), שלא יוצרך להבעיר אש זו בנפשו ביום השבת כי אש תמיד תוקד בקרבו אף בימות החול.

משפטים תשפ"ג, ליל שבת

פתחון פה לאדם בעת יעבור מצוות קונו, שנגרם זה על ידי שנברא מן האדמה שלא קיימה מאמר ה'.

לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה אף היא על עונוה, כי ניתן לו כח התשובה והתיקון על ידי האדמה שנתנה לו פתחון פה על עונו, ובמה שנתקללה מתקן מה שנפגם בעונו, שעל ידי ל"ט קללות שנתקללה צריך לעסוק בל"ט מלאכות בימות החול ובבוא השבת שבים כל הפעולות לשרשם, אם על ידי שספק בהם בכונה נכונה ואם על ידי הבושת והתשובה בשבת קודש. ובזה נתקן קלקול האדם ואף קלקול האדמה.

זהו ביאור דברי רש"י אף בשנה השביעית לא תיעקר שבת בראשית ממקומה, כי בשנת השמיטה מקדשים ומתקנים הארץ על ידי ששבותים כדבר ה' ממלאכות הקרקע שבאו על ידי ל"ט קללות, והיה מקום לומר הואיל וכל השנה קרויה שבת ונתקן קלקול האדמה, לא תנהג בה שבת בראשית שהיא עבור תיקון זה. לזה אמר הכתוב שאף בשנת השמיטה 'ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות', כדי להשיב כל מעשי ימות החול לשרשם.

משפטים תש"ס, ליל שבת - אשדוד

מחילת עוונות מטעם בעליו עמו

וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם (כב יא).

הנה כל יהודי הוא כשומר בעוה"ז, כדאיתא (נדה ל:) נשמה שנתתי בך טהורה אם אתה משמרה בטהרה וכו'. ואם לא שמר כראוי ונפגמה הנשמה ח"ו, הוא כשומר שניזוק

רפואה קרובה לבוא

תכלית החולי להעלות נצה"ק שנדחה ביותר

ורפא ירפא (כא טו).

בגמרא (בבא קמא פה) מכאן שניתן רשות לרפואה לרפואת. והקשה אמאי לא נקט הגמרא מכאן שניתן רשות לחולה להתרפאות. ואמר כי יתורץ עם זה עוד קושיא אחת גדולה, מה זה כשנופל אדם למשכב בחולי מה אזי יתיכף נותנים לו סמים מרים לרפואה. והא ממה נפשך קשה אם נגזר עליו למיתה ח"ו מה יועיל לו הרפואה, ואם לאו מה צריך לרפואה.

אך הענין הוא כי נודע אשר מחטא הקודם נפלו הרבה ניצוצין בין הקליפות, ונתגלגלו בדומם צומח חי ומדבר. והנה החי יש לו עליה אם מקיימין מצוות התלוים בו, היינו בשחיטה ויהנה ממנו ישראל בברכה ככוונה יתעלו הניצוצין למקורן. גם הדומם יש לו עלייה, על ידי שמקיימין מצוות התלוים באדמה. וגם בצומח הראוי לאכילה, אם יאכל ישראל בברכה ובכוונה יש לו עליה. אבל אותן ניצוצין קדישין שנתפזרו בין הסמים המרים האין יהיה להם עליה ותיקון. אך השי"ת אשר כוונתו לבל ידח ממנו נדח, יסבב להזמין אל החולה שנחלה מחמת גרעון מעשיו כל הסמין עם הניצוצין קדישין השייכים לשורש נשמתו, ומעלה אותם מצומח לבחינת חי מדבר אזי נתרפא. ובוזה מתורץ הכל כי לפי זה החולה בעצמו הוא הרופא שמתקן את הניצוץ הקדוש.

בוצינא דנהורא

מה לרופא בבית יראי ה'

והוא [מן אדמו"ר האמצעי ז"ע] בטח בה' ולא רצה לעסוק כלל ברפואות ודאקטרייא, כי הלך בעקבות אבותיו הק' אשר מיאנו בזה. כאשר שמעתי בדרך צחות משם הרה"ק זקני מה"ר שלמה מקארלין 'שלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם' (תהלים קז ט) ממה שהדאקטורים משחיתים. ובאמת מצאתי בספר חכמת הנפש להר"א מגרמיזא בעל הרוקח זצ"ל (שורש סח) שמה שאמרו ז"ל מכאן שנתנה רשות לרופא לרפואת, היינו במכה חיצונית רח"ל אבל במחלה הפנימית רח"ל אסור לסמוך עליו כלל. ובאמת הצדיקים האמתים שעובדים להשי"ת במסירת נפש ולמעלה מהטבע ודאי לא שייך להם דאקטרייא כלל רק רפואה ממנו יתברך. ואח"כ שמעתי שכן כותב הרמב"ן ז"ל (ויקרא כו יא) בפירושו והבן.

דברי שלום (הקדמה)

ורפואה קרובה לבוא – על ידי אור השבת

איתא בגמרא (שבת יב) המבקר את החולה בשבת אומר 'שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא'.

באם נחלה האדם ח"ו יש לו להתבונן שנשלח עליו החולי מחמת שנתרחק ממנו יתברך ועל ידי שישב

ליוצרו יתרפא מחליו, וזהו ענין התפלה בעת החולי שבזה שב ומתקרב לבורא יתברך וממילא נתרפא. אמנם בבוא השבת מאיר אורו יתברך בכל הבריאה וזוכה כל איש יהודי להרגיש בנפשו קרבת אלקים, וממילא שבת היא מלזעוק שאין צריך לזעקה ותפילה על חליו כדי להתקרב להשם יתברך, ורפואה קרובה לבוא מאחר שמתקרב להשם יתברך על ידי נועם קדושת שבת.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, תולדות תשפ"ו קידושא רבא בביתו

רפואה בכח האמונה שהכל טוב וחסד

בספה"ק (ראה סידור האריז"ל - ברכת רפאנו) איתא שבנקודת חולם נשפע כח הרפואה, מלשון הכתוב (ישעיהו לח טז) 'ותחלימני ותרפאני, וכדאיתא בזה"ק (אמור קד). שבבוא יעקב לסוכה אומר 'אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מארץ תצמח' (ישעיהו נח ח), כי יעקב הוא מדת תפארת – אשר נקודת חולם מכוונת אליה וממנה נשפע ארוכה ורפואה. והביאור בזה שבאם בא חולי על האדם ל"ע, נראה לעיניו שהוא בחינת דין, אמנם על ידי שנושא עין למעלה – כעין נקודת חולם באמונה שהכל טוב וחסד נמתק הדין ונתגלה חסד ה' להחיש לו רפואה שלמה.

מתוך אושפיזא דיעקב, סכות תשפ"ג

ארבעה צריכים להודות – מתוך הכרה אמיתית בחסד ה'

איתא (ברכות נד): ארבעה צריכים להודות יורדי הים חולה שנתרפא וכו'.

ההודאה בכל אלו אינה רק מתוך שנעשה עמהם חסד גדול שיצאו ממצב של סכנה, אלא שבאמת הלא הבורא יתברך עושה עם האדם טובות וחסדים בכל עת, אמנם אין האדם מכיר תמיד שהכל ממנו יתברך ומבלעדי חסדו לא היה לו מאומה, אבל בעת נמצא האדם במצב של סכנה מרגיש שתלוי בחסד ה'.

כדברי חז"ל (קידושין פב) הספנין רובן צדיקים מאחר שנמצאים תמיד במקום סכנה ומרגישים תלויים בו יתברך, כי בנוסעם לדרום צריכים רוח צפונית ובנוסעם למזרח רוח מערבית ומתוך זה מבינים שהבורא יתברך לבדו נותן בים דרך, וכן חולה שיש בו סכנה מרגיש תלוי בו יתברך ויודע שהוא לבדו יכול להשפיע לו רפואה.

לכן בעת יוצאים מהסכנה שנתרפא החולה וכו', מלבד חובתם להודות להשם יתברך על חסדו הגדול יכולים לפתוח פיהם בהודאה מתוך הכרה אמיתית שבחסד א-ל יצאו ממות לחיים.

לחיים – ג' ויצא תשע"ה

התעוררות רחמים להמתיק החול

שמעתי מאמרו"ר (שליט"א) [זצ"ל] דאיתא בספר אזור אליהו (ריש פרשת וישלח) בשם הרה"ק הרמ"מ מרימנוב ז"ע ביאור מאמר רז"ל (ברכות ה) אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, שאם באים עליו יסורים ל"ע יפשפש במעשיו הטובים למצוא זכות לעצמו ויבקש מהשם יתברך להושיעו בזכות זו. פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, שיתפלל להשם יתברך להושיעו כיון שעתה בטל מן התורה מחוסר ישוב הדעת ועל ידי שינצל מהיסורים יוכל לעסוק בתורה כראוי.

במדבר תשס"ו, רעוא דרעיון, בבית החולים 'תל השומר' לפעוד אביו זצ"ל בחליו

מטבע הברכה – הגומל לחייבים טובות

איתא בספר קנינים (מאמר י) קבלה בשם רב הונא סגולה לבטל עין רעה לומר הפסוק (תהלים ח) 'אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך', כי זהו סגולת השם אא"ה – שהוא אחד משמות הקודש של שם ע"ב היוצא מר"ת הפסוק.

בוזה ביאר הרה"ק מוהר"ש מבעלזא מאמר הכתוב (בראשית יח, ג) 'ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי, כי שני אופנים יש לבטל עין הרע, אופן האחד ששוחק ומבטל הדבר והשני ע"י שם אא"ה, וזהו 'ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה', מה טעם צחקה כדי לבטל בזה עין הרע, היה לה להשתמש בעצה השניה 'לאמר האף אמנם אלד', שתאמר שם אא"ה היוצא מר"ת 'האף אמנם אלד', ודפח"ח.

בוזה יש לבאר מטבע הברכה שמברך חולה שיש בו סכנה שנתרפא וכן שאר הצריכים להודות, 'הגומל לחייבים טובות' שגמלני כל טוב'. כי בעת היה האדם במצב של סכנה וניצול ומודה להשם יתברך על חסדו, מקום יש לחשוש שלא תשלוט בו עין הרע מחמת גודל הנס שנעשה עמו. לכן מברך 'הגומל לחייבים טובות', שמבטל עצמו שהוא בגדר חייב ואינו ראוי וכדאי לעשות עמו נס ועל ידי הביטול אין שולט בו עין הרע.

בדרך רמז יש להוסיף שזהו מה שאמרו שצריך לברך בפני עשרה ותרי מינייהו רבנן, דאיתא בחז"ל (שמות רבה נא א) 'איש אמונות ורב ברכות' (משלי כח ט) - זה משה, שאע"פ שאין הברכה שורה בדבר המנוי כי שלטא ביה עינא בישא, משה רבינו היה טוב עין ובמנינו נוסף ברכה. ולכן בעינן לברך הגומל בפני תרי רבנן, כי יש בהם טובת עין ועל ידם לא תשלוט בו עין הרע.

ויצא תשס"ו, קידושא רבא

אותנו דעה והשכל בתורתו בעיני ובמעשה, וצאן ידו לשמרנו מן האומות.

לפי זה פטור היהודי אם פגם ל"ע בנפשו כיון שבעליו עמו, וכנרמז בכתוב (בראשית מד ט) 'אדוני שאל את עבדיו, שהבורא יתברך אדון הכל שאל את עבדיו – עם עבדיו, שכביכול נשאל למלאכתם כאשר הם שואלים ממנו, ולכן אף אם פשעו בשמירתם פטורים. אלא שזהו דייקא בעת חי באמונה שאין בכוחו מאומה רק הכל מכוחו יתברך הפועל הכל, שאזי נפטר מטעם בעליו עמו.

זהו ביאור מאמר רז"ל (שבת קיח) כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו שנאמר (ישעיהו נב ב) 'כל שומר שבת מחללו, אל תקרי מחללו אלא מחול לו. כי אף אם בימות החול אין זוכה תמיד לבהירות האמונה שהכל ממנו יתברך, בבוא השבת זכר למעשה בראשית מכיר שהשם יתברך בורא שמים וארץ ויעמדו כאחד ואין דבר נעשה בלא כחו יתברך, ועל ידי זה נפטר מחיובו מטעם בעליו עמו ואפילו עובד ע"ז מוחלים לו.

ויגש שנה זו, ליל שבת

הוֹלֵךְ וְאוֹר

עיונים לאור דברי נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עבודת התפלה [נט]

ברכת יוצר

תענוג הבורא ית"ש מעבודת בני ישראל בעולם הבריאה

שירת המלאכים. מלאכי מעלה אומרים שירה באימה ויראה, פותחים את פיהם בקדושה וטהרה, מברכין משבחין ומפאריין את שם הא-ל המלך הגדול.

הזמן הנעלה ביותר מכל זמני עבודת האדם היא זמן בו נפשו משוררת לבורא עולם, כנכתב במאמרנו על שירת הים, השירה מבטאת התרוממות רוח מכל ההבלים הקטנים המטרידים את האדם, עליה במדרגה אחת מעל החשבונות רבים שבקש לו האדם.

'שירה' אותיות ישר-ה' כידוע מאמר חז"ל שעולם הזה נברא בה' בכדי לתת לבעל תשובה מקום להמלט מחטאיו, באופן פנימי רומזת אות ה"א על מידת המלכות ועולם העשייה בה נמצאים אנו, על ידי השירה מיישרים אנו את האות ה"א, נהירין לנו שבילי דנהרעא כשבילי דרקיעי, כששר אדם לבורא עולם יכול הוא ללכת ברחובותיה ההומים של ירושלים ובני ברק, תל אביב ומנהטן, פריז ולונדון, ואף שם לחיות בתחושה כי ה' עמו בכל מצב. על כן, 'האומר שירה כשמוחה מוחלין לו כל עוונותיו' כי כשאדם יכול לפעול בנפשו שלוה ורוגע עד כדי שיכבד בה' באמת, הרי מחדש את נפשו, שוכח מכל הרפתקי דערו עליה.

כעת עוסקים אנו בעולם נעלה ומרום יותר, עולם הבריאה – ברכת יוצר רומזת כידוע על עולם הבריאה. בספה"ק (קדושת לוי על שיר השירים ועוד) איתא דהבריאה נבראה בשעה שהתבונן הש"ת כביכול בעולם הבריאה ועלה ברצונו לקבל תענוג מהבריאה, כי בעולם זה מתגלה נקודת התענוג הראשונה של הבריאה.

ניכנס בשערי עולמה של ברכת יוצר, נבין מעט מדוע התגלה בעולם זה דייקא נקודת התענוג, ננסה לגעת בקצה המולג בעבודה השייכת לכל אחד שעלינו ללמוד מברכה זו.

בְּתַפְלָה צְרִיף לְשׁוֹם כֹּל פּוֹחוֹ בְּדַבְרוֹרִים, וְיִלֵּךְ כֶּף
מְאוֹת לְאוֹת עַד שִׁישְׁכַח מְגוֹפְנֵיאוֹת, וְיִחְשַׁב
שְׁהָאוֹתֵיאוֹת מְצַטְרְפִים וּמְתַקְּבִים זֶה עִם זֶה.
וְזוֹהוּ תַעֲנוּג גְּדוֹל מְקַל וְחֹמֶר, דְּמָה אִם בְּנִשְׁמֵיאוֹת
הוּא תַעֲנוּג גְּדוֹל מְקַל שְׁכַן בְּרוּחְנֵיאוֹת וְזוֹהוּ עוֹלָם
הַיְצִירָה. וְאַחַר כֵּן יִבּוֹא לְאוֹתֵיאוֹת הַמְחֻשְׁבָה וְלֹא
יִשְׁמַע מָה שְׁהוּא מְדַבֵּר. וְזוֹהוּ בָּא לְעוֹלָם
הַבְּרִיאָה...

המגיד הק' ממעזריטש ז"ע - מגיד דבריו ליעקב פ"ז

בריאת העולם על ידי צירוף אותיות לתיבות בדבר ה'

בְּתַפְלָה צְרִיף לְשׁוֹם כֹּל פּוֹחוֹ בְּדַבְרוֹרִים - כך מגלה רבינו המגיד ממעזריטש, כבר נכתב במסגרת זו בעבר, שאחד מעיקרי היסודות שלמדנו מרנא הבעש"ט ותלמידו הגדול המגיד הק' ממעזריטש ז"ע, הוא עבודת האותיות. בדבר ה' שמים נעשו, אופן הבריאה היא על ידי דיבור ואמירה, בעשרה מאמרות נברא העולם, והדיבור הצטמצם באותיות והן שורש הבריאה כולה.

ויאמר ה' יהי אור - כשצירף הש"ת את אותיות א' ל'ו ול-ר', נעשה מציאות של אור בעולם, וכן בכל נברא ונברא, על כן נרמזים בשמות הברואים פנימיות ענינים, כגון - אור בגימ' רז וע"ז הדרך כל ברוא מעלה ומטה, שנרמז פנימיות עבודתם בשמותם, אדם הראשון כשקרא שמות לכל בעלי החיים הוא לאחר שהציק והתבונן בשרשם קרא וצירף להם שמות לפי שרשם ותכליתם בעולם.

אשר על כן האותיות הם האות והסימן לצמצום שעל ידה נברא העולם, האותיות הם הכלי בהם השתמש הבורא ית"ש לצמצם את עולמו בהם. צדיקים המשיכו ישועות על ידי הפיכת האותיות כגון מנגע לענג וכן על זה הדרך כידוע ומפורסם.

בדקויות באותיות התפלה עולים מעולם לעולם

אותיות ותיבות התפלה נתקנו לנו על ידי אנשי כנסת הגדולה שראו ברוח קדשם את הנעשה בעולמות העליונים, ואופן עליות נשמתנו ורוחנו ונפשנו מעולם לעולם בעת התפילה, סדר ואופן תיבות התפלה נתקנו על מנת שנוכל באמצעותם לעלות מעולם לעולם, כך שנזכה בכל יום על ידי תפילתנו להשלים את חלק העבודה השייך אלינו באותו יום.

אם רוצים אנו לעלות מעולם לעולם ולעשות נחת רוח ליצרנו צריכים אנו לשים כל כוחנו בתיבות התפלה -

והשראת שכיתנו - מכל מקום מקבלים אנו את מלכותו באהבה, כל בני ישראל - אף הרחוקים ביותר, בעת שמגיע להם נסיון של עזיבתו והעברת דת או למסור נפשם הגשמית, אינם מהססים אפילו לרגע - זועקים שמע ישראל ומוסרים את נפשם על קידוש שמו יתברך.

זהו בחינת אחר באחר, הגם שאיננו מכיר ורואה את חסדי הש"ת עליו, מכל מקום באמונה פשוטה, בתמימות ובפשיטות מקבל על עצמו עול מלכות שמים שלמה - בכל מעמד ומצב! כנים הדברים לגבי מסירות נפשו בפועל ואף כנים הדברים כשאדם חי במסירות נפש, בביטול, בהבנה כי אף איננו רואים את אור הש"ת, עם כל זאת - עבדיו אנחנו ועושים רצונו, זו היא בחינת עולם הבריאה, האדם כבר אינו שומע את הדיבורים, כבר לא רואה עין בעין את אורו ית"ש בעולם - ואעפ"כ עושה מיראה ואהבה.

עבודה זו גורמת נייחא גדולה למעלה והוא תכלית העולם הבריאה, כי על כן קרא שמו עולם ע"ש העלם למען נעבוד את הש"ת בביטול מתוך אימה ויראה, כשמזכירים אנו את שירת מלאכי מעלה ועבודתם מכוונים אנו לנקודה זו, מלאכי מעלה עם כל השגתם וידיעתם בגדלות הבורא, מ"מ שירתם היא באופן של אימה ויראה, באופן של ביטול גמור לחי החיים.

הפחד והאהבה בברכת יוצר

בכך מתכוונים אנו לקבלת עול מלכות שמים בקריאת שמע, מרביה"ק הרא"ש מסטאלין איתא כי בברכת יוצר יש פחד גדול, כי ככל שהאדם בטל בעצמו, מתחיל הוא להבין כמה לא חלי ולא מרגיש האי גברא שהש"ת עמו, ומרומות גם בכך שעולם הבריאה כנגד בינה, כי כשמתבונן על כי רע ומר עזבך את ה' אלוקיך - למרות שאין לך השגות, עצם מציאות הבורא ית"ש הוא הגורם שנרצה לעבדו

ע"כ איתא בספה"ק (עי' תניא פ"א) כי בברכות קריאת שמע יכול האדם לזכות לאהבת הש"ת אף למעלה ממדרגתו - הרגשת ליבי חלל בקרבי, שאין בו שום רצון מלבד הרצון לדבקות בהש"ת - הרגשה זו איננה מדרגה גבוהה מדי! כל מי שיכין את ליבו ונפשו כדבעי לתפלה ויתפלל עד ברכות יוצר בחיות פנימית, יוכל לזכות להרגיש תחושה נשגבה זו - ולו לרגע אחד.

עולם הבריאה - הסתר דק מאד

וְלֹא יִשְׁמַע מָה שְׁהוּא מְדַבֵּר - בעולם הבריאה, שם מתגלה ההעלם הראשון, אור הש"ת המוסתר בבריאה, ובעולם זה האור השורה הוא דק מכדי שאנשים עכרכו יוכלו להרגישו, האיש אינו יכול לשמוע את מה שהוא מדבר, כי כאמור, הדיבור הוא כלי וצמצום לאור הרוחני, אך בעולם הבריאה הצמצום עדיין רוחני מדי, על כן לא יכול לשמוע - כביכול, אינו יכול להתחבר לצמצום זה.

אך הוא כן יכול להתבטל, להבין כי כשם שהמלאכים עושים באימה ובריאה, בכל תנאי ובכל מצב את רצון קונם, ולאחר שירתם הולכים הם לנהר דינור ומתבטלים, כן הדבר הזה בכל אדם בכל מצב, זה בכרמו חיותו, זה בתורתו ומצוותיו, זה בביטול גמור וזה בהתגברות על עוד יצר הרע"ה קטן.

ומכאן עולים אנו לברכת אהבת עולם וייחוד הגמור בקריאת שמע, ייחוד בכל תנאי ומצב, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, אין לי שום מציאות אחרת בבריאה מלבדך ית"ש, על כן כשהתבונן הש"ת בעולם הבריאה התאוה לקבל תענוג כי עולם זה עבודתו היא ביטול מוחלט למרות כל החשכות.

צירוף אותיות לתיבות הוא תענוג גדול

וְיִחְשַׁב שְׁהָאוֹתֵיאוֹת מְצַטְרְפִים וּמְתַקְּבִים זֶה עִם זֶה. וְזוֹהוּ תַעֲנוּג גְּדוֹל מְקַל וְחֹמֶר, דְּמָה אִם בְּנִשְׁמֵיאוֹת הוּא תַעֲנוּג גְּדוֹל מְקַל שְׁכַן בְּרוּחְנֵיאוֹת - כשלתחם מצטרף עם חמאה, הרי הלחם מתעלה ונהיה טעים יותר, כשתפוח אדמה מצטרף לבשר, הרי שניהם מתעלים ומתרוממים לטעם משובה יותר, וכן בכל המאכלים ואף בכל הנבראים הגשמיים, כשעץ מצטרף עם ברזל נעשה לכלי משובה, והיט מפואר, או כל מוצר שמיש אחר, והתענוג מהעץ רק גובר והולך מאחר שהצטרף והתאחד עם שאר דברים, קל וחומר - אומר רבינו המגיד - בדברים רוחניים המצטרפים ומתאחדים שגורם הדבר לתענוג גדול ועליה של הדברים הרוחניים - ובמקרה דידן האותיות שמתאחדות לתיבות שמצטרפות לפסוקים, כמה תענוג ונחת רוח יש להבורא ית"ש מכך!

יצירה - אור, בריאה - חושך

אך אם בעולם היצירה עדיין יכול כל אחד לראות את עלייתו, כשמגיע האדם לעולם הבריאה עבור נפשו הגשמית היא בחינת חושך, כי את הארת עולם הבריאה כבר קשה מאד להשיג בנפשנו הבהמית על כן פותחים אנו את ברכת יוצר - יוצר אור, עולם היצירה הוא עדיין בחינת אור כי אותה עדיין יכולים אנו להשיג בבחינת אספקלריא המאירה, אך הארת עולם הבריאה אותה איננו יכולים להשיג באספקלריא המאירה על כן - בורא - חושך, כי כלפי השגתנו עולם הבריאה היא חושך.

ק"ש - ייחוד אהור באהור

איתא מהאר"י הק' ז"ל כי קריאת שמע הוא ייחוד בבחינת אהור באהור, דהיינו הגם שאין אנו רואים את חסד הש"ת

הגליון נרמז
דיקת הרב **ישראל אריה לודמיר** הי"ד
לע"ג וקטנתו האשה החשובה
מרת אסתר גיטל (שובה) ע"ה הלוי
בת הרה"ח ר' משה ז"ל
ככלות השבעה לפטירתה ביום כ"ב שבט